



ФАКУЛТЕТ ЗА ПРИМЕЊЕНУ ЕКОЛОГИЈУ  
“ФУТУРА“

---

*Већу Департмана за последипломске студије  
Факултета за примењену екологију „Футура“  
Универзитета „Сингидунум“ - Београд*

*На 1. седници Већа департмана за последипломске студије Факултета за примењену екологију „Футура“, одржаној 15.10.2012. године, формирана је Комисија за оцену, писање Извештаја и јавну одбрану израђеног мастер рада кандидаткиње **ЈЕЛЕНЕ БАТАЛОВИЋ**, дипл. географа из Београда, под насловом „**Природни и створени потенцијали општине Лепосавић са аспекта одрживог развоја и очувања животне средине**“, у саставу: **др Лидија Амиџић**, ментор, редовни професор Факултета за примењену екологију „Футура“, **др Јордан Алексић**, ванредни професор Факултета за примењену екологију „Футура“ и **др Мирјана Бартула**, доцент Факултета за примењену екологију „Футура“, Универзитета „Сингидунум“, у Београду. Комисија, након читања, подноси Већу следећи*

## **ИЗВЕШТАЈ**

### **САДРЖАЈ МАСТЕР РАДА**

*Мастер рад кандидаткиње **ЈЕЛЕНЕ БАТАЛОВИЋ** садржи 71 страну куцаног текста, организованих у 6 целина: увод, три поглавља, закључак и литература. Мастер рад је структуриран на следећи начин: Увод, Прво поглавље: Општи подаци (физичко-географске карактеристике) општине Лепосавић; Друго поглавље: Природне вредности општине Лепосавић; Треће поглавље: Визија одрживог развоја на територији општине Лепосавић; Закључак и Литература.*

### **АНАЛИЗА МАСТЕР РАДА**

*У **Уводу** кандидаткиња нас уводи у тему мастер рада и констатује да општина Лепосавић, избегаваши негативне последице индустријализације са којима се данас суочавају све развијеније средине, свој чист ваздух, воду, здраву храну и очувану природу може организовано и плански представити и комерцијализовати. Са аспекта одрживог развоја, унапређење туризма и пољопривреде су нова развојна шанса, могућност за свеукупан развој општине Лепосавић. У времену када је човек засићен урбанизацијом и угрожен индустријализацијом, све више се враћа пределима који пружају благодети живота у очуваној природи. Кандидаткиња упозорава да, ако се природна средина у будућности не би знатно нарушавала, на подручју општине би постојали добри услови за развој летњег и зимског туризма.*

*То је коначно и разлог да се заштита животне средине и развој туризма у општини Лепосавић посматрају јединствено у политици развоја овог простора и због тога је неопходно да се проблеми заштите животне средине трајно уграде у све планове развоја туризма.*

### ***Прво поглавље: Општи подаци (физичко-географске карактеристике) општине Лепосавић***

*У првом одељку овог поглавља кандидаткиња даје прецизне информације и податке о географском положају, геолошкој грађи, рељефу, климатским и хидролошким карактеристикама општине Лепосавић. У другом одељку овог поглавља разматрају се и наводе прецизни подаци о историјско-географској прошлости, као и демографске карактеристике (порекло становништва, миграције и антропогеографске карактеристике насеља) општине Лепосавић.*

### ***Друго поглавље: Природне вредности општине Лепосавић***

*Генерације модерног доба, како наглашава кандидаткиња на почетку овог поглавља, утичу на рушење еколошке равнотеже на нашој планети. Уништавање шума, станишта, неконтролисано коришћење природних ресурса, чине само неке од људских активности чије последице су већ евидентне. Као никада раније, број врста које нестају, и оне којима је опстанак угрожен, добијају алармантне размере. Смањење водних ресурса, суше, природне непогоде, топљење поларних ледених стена, чине само неке од различитих климатских промена, које се данас примећују на сваком делу Планете.*

*Квалитет животне средине се одређује као скуп природних и створених вредности чији комплексни међусобни односи чине окружење, односно простор и услове за живот, а када говоримо о индикаторима онда мислимо на податке који се односе на квалитет ваздуха, воде и земљишта.*

*У првом одељку овог поглавља кандидаткиња говори о индикаторима животне средине: ваздух, вода, земљиште, биодиверзитет и заштита природе, шуме, минерални ресурси, отпад, бука, нејонизујуће зрачење.*

*У другом одељку овог поглавља кандидаткиња третира питање стања животне средине у општини Лепосавић, идентификује еколошке проблеме и предлаже мере заштите, а одељак завршава ефектном SWOT анализом.*

### ***Треће поглавље: Визија одрживог развоја на територији општине Лепосавић***

*Одрживи развој општине Лепосавић, због свега шта се дешавало у протекле две деценије, има своје утемељење у руралном развоју, односно базира се на развоју пољопривреде и руралног туризма, посебно ако се има у виду да су само два насеља, Лепосавић и Лешак, насеља градског карактера. Наиме, на простору општине има укупно 113 сеоских насеља, од којих су 69 села, а 44 насеља у облику засеока.*

*У одељку: Спрега руралног и еколошког развоја, кандидаткиња нас уводи у fine димензије односа и констатује да је реч о рационалној употреби ограничених ресурса, да би се данас у оквиру ове димензије одрживости све више говорило и о екстерним ефектима различитих активности у руралним срединама, везаним за заштиту предела, станишта, биодиверзитета, као и квалитета воде и ваздуха.*

У развоју концепта одрживог руралног развоја, како наглашава кандидаткиња, посебну улогу има пољопривреда која се посматра као традиционално најзаступљенија активност руралне економије. У обављању пољопривредне производње ангажовани су природни, људски, производни, финансијски и локални ресурси. Путем политике, процедура и институција, ови ресурси се трансформишу не само у храну, као видљиви производ, већ и у запосленост, добробит локалне заједнице, чист ваздух, здраво окружење, смањену стопу криминала у руралним подручјима, јачање социјалне кохезије.

У одељку: Одржива пољопривреда, кандидаткиња наглашава да се она базира на коришћењу технологија којима се максимизира продуктивност и истовремено минимизирају негативни ефекти на природне (земљиште, воду, ваздух и биодиверзитет) и људске ресурсе (руралну популацију и потрошаче).

У одељку: Рурални туризам, кандидаткиња наглашава да је туризам данас једна од најразвијенијих индустрија у свету, а да су позитивни ефекти развоја руралног туризма: повећавање запослености локалног становништва, додатни приход за сеоска домаћинства, развој производних и услужних делатности, спречавање миграција на нивоу село-град, заштита и очување природне и културне баштине и интегрални развој руралног простора.

Један од најважнијих стратешких циљева пољопривреде Србије је подршка одрживом развоју села кроз диверзификацију руралне економије, при чему се највећи значај у процесу диверзификације придаје развоју руралног туризма. Упркос препознавању важности руралног туризма као могућег средства у развоју руралних простора, Србија се налази у почетној фази његовог развоја, нарочито када је реч о руралном туризму у оквиру сеоских домаћинстава. Иако има позитивних примера, карактеристично је да досадашњи пројекти нису почивали на националним програмима развоја руралног подручја, већ искључиво на приватној иницијативи појединаца и група. Ова форма туризма је и даље недовољно препознатљива у туристичком производу Србије и не постоје одговарајући механизми финансирања предузетничких идеја у овој области. С друге стране, како истиче кандидаткиња, Србија има добре услове за развој руралног туризма захваљујући географском положају, природним лепотама, пејзажу погодном за разне видове рекреације, гастрономији, фолклору, богатој културној баштини.

У **Закључку** кандидаткиња коинстатује да је општина Лепосавић богата, како природним ресурсима (минералима рудама, водом, плодним земљиштем, шумама, биодиверзитетом), тако и људским ресурсима. Ако се томе дода богато културно-историјско наслеђе, као и релативно добро развијена инфраструктура, може се говорити о веома повољним условима за развој делатности од знањаја за дугорочан економски просперитет и очување животне средине. На овом подручју постоје велике могућности за развој више врста туризма: зимског, спортско-рекреативног, здравственог, бањског, верског, археолошког, сеоског, еколошког, ловног, образовног.

У приоритетне стратешке циљеве, као начин стављања природних и културних богатстава у функцију економског развоја кандидаткиња истиче:

- Ангажовање стручних кадрова из области економије, развојних грана, животне средине и информационих технологија;
- Одређивање најоптималније локације за изградњу индустријске зоне која би била довољно удаљена од насељених места;
- Финансијска помоћ у оспособљавању малих приватних погона чији би се рад базирао на чистим производним и традиционалним занатским делатностима;

- *Удруживање на локалном нивоу у сврху постизања развојне и информационе мреже као и изнајавења финансијских средстава за заједнички, организован наступ у областима тржишта, који подразумева и маркетиншко ангажовање на сертификацији и промоцији локалних производа са препознатљивом заштићеном робном марком;*
- *Изнајавење могућности за улагању у инфраструктуру од важности, као што су магистрални и регионални путеви, као и локални путеви до значајних локација као што су термоминерални извори, културно-историјски споменици, природна добра, природни феномени, видиковци, али и изнајавење могућности за уређење термоминералних узвора и постепен развој бањског туризма;*
- *Одрживо и планско коришћење природних богатстава уз утврђивање њихових вредности, капацитета и динамике краткорочне, средњорочне и дугорочне експлоатације, као и планова њихове ревитализације;*
- *Организовано и маркетиншки много активније представљање културно-историјског и етнолошког наслеђа. Потребна је израда карата, брошура и памфлета са подацима о културно-историјским споменицима, постављање табли са потребним ознакама и обавештењима о њиховим вредностима и положају;*
- *Дефинисање приоритета у развоју како зимског, тако и летњег, са посебним плановима за развој спортско-рекреативног, бањског, сеоског, еколошког, културно-манifestационог и верског туризма;*
- *Подизање еколошке свести свих циљних група грађана (ученика, студената, привредника, пољопривредника, доносилаца одлука), обезбеђивањем континуиране едукације и пружање могућности за проток информација посебно међу младима. Развијати програме и пројекте запошљавања и преквалификације младих. Оснивање инфо центра у коме би се обезбедиле неопходне информације о потребним кадровима и планирањима активностима. Организовање размене знања и искустава разменом студената и младих људи, организовање разноврсних курсева и радионица од значаја за усвајање нових знања и вештина. Подстицање и омасовљавање еколошких невладиних организација које ће имати конкретне програме, пројекте и активности;*
- *Информисање пољопривредника о новим могућностима производње, повезивања, о захтевима тржишта, стандардима, заокруженим технологијама и могућностима пласмана финалних производа. Увођење сертификата и нових брендова за пољопривредне производе, изнајавење начина да се ставе у функцију напуштена имања и необрађене површине и да се збрињавају старачка домаћинства. У сарадњи са Пољопривредним факултетом, укључивање младе стручњака и студената да успоставе студентску праксу и да израђују стручне и научне радове са темама које су присутне на терену;*
- *Ради постизања видљивих ефеката одрживог развоја Општине Лепосавић, неопходна је пуна сарадња локалне самоуправе локалним становништвом, са Владом Републике Србије и инвеститорима који су спремни да финансијска средства улажу у конкретне развојне пројекте, програме и активности значајне за опстанак становништва и развој овог подручја. Потребно је постизање позитивне атмосфере кроз различите облике сарадње, дружења, кроз различите програме усавршавања, организовања културних и спортских манифестација, као и еколошких акција и пројеката.*

## **З А К Љ У Ч А К**

*На основу презентованог садржаја мастер рада може се констатовати да је кандидаткиња одабрала значајан научни и стручни проблем, који је мултидисциплинарно, систематично и детаљно сагледала кроз призму више научних дисциплина.*

***На основу изнетог, Комисија предлаже Већу Департмана за последипломске студије Факултета за примењену екологију „Футура“, Универзитета „Сингидунум“ у Београду, да се Извештај о мастер раду кандидаткиње ЈЕЛЕНЕ БАТАЛОВИЋ, из Београда, под насловом „Природни и створени потенцијали општине Лепосавић са аспекта одрживог развоја и очувања животне средине“, УСВОЈИ и кандидаткињи ОДОБРИ ЈАВНА ОДБРАНА.***

*У Београду, 10. Новембра 2012. године*

### **К О М И С И Ј А :**

**1. Проф. др Лидија Амиџић, ментор,**  
Факултет за примењену екологију  
„Футура“, Универзитет  
„Сингидунум“, Београд

---

**2. Проф. др Јордан Алексић,**  
Факултет за примењену екологију  
„Футура“, Универзитет  
„Сингидунум“, Београд

---

**3. Доц. др Мирјана Бартула,**  
Факултет за примењену екологију  
„Футура“, Универзитет  
„Сингидунум“, Београд

---